

Leuke waarnemingen in 2006

AB = Anton Baaijens HB = Henk Beers,
LB = Leo Blommers CG = Cees Goudsmits,
PK = Pim Kuijken JK = Jan Kuper,
FM = Frank vd Meer PM = Peter Megens,
TP = Theo Peeters JS = Jan Smit,
JTS = John Smit SB = Stichting Bargerveen.

SYMPHYTA

Harpiphorus lepidus [LB]

Vorig jaar kweekte ik een mannetje uit een knikkergal van *Andricus kollari* uit Bennekom (Gld.) en dit jaar kwam er een vrouwtje uit dezelfde soort gallen die J. Bijkerk voor mij verzamelde ten noorden van Beatrijxoord, Haren (Gr.) (Ac. 236-577).

Athalia cornubiae [LB]

Een vrouwtje vloog in mijn tuin te Rhenen (Ac. 168.0-441.5). De larve leeft op wit vetkruid (*Sedum album*).

Athalia scutellariae [LB]

Tussen medio juni en medio juli was deze soort talrijk in de Palmerswaard, Rhenen (Ac. 166-441). Blauw glidruid (*Scutellaria galericulata*) waarop deze soort opgroeit, groeit daar rijkelijk in de kwelzone onder de steile rand, dus waar de uiterwaard aansluit op de zandige helling van de Utrechtse Heuvelrug.

Tenthredo procera [LB]

Een mannetje van deze fraaie, maar schaarse soort trof ik in de Palmerswaard, Rhenen.

CHRYSIDIDAE

Chrysis analis [PK]

Op 23 juni ving ik in de ochtend vier exemplaren op station Simpelveld. Volgens de verspreidingsatlas is deze goudwesp voor het laatst gevangen in 2000 op de Looierheide en in 1951 te Simpelveld. En dan nu in een keer 4 exemplaren. Er wordt vanuit gegaan dat deze goudwesp parasiteert op *Anthidium punctatum*. Deze komt op de vindplaats veel voor.

Chrysis gracillima [PM]

Een mannetje bij Milsbeek op 24 juni.

POMPILIDAE

Anoplius alpinobalticus [JS]

Op 9 juni ving ik een mannetje van deze uiterst zeldzame soort spinnendoder in de Loowaard bij Duiven. De mannetjes van deze soort zijn zeer duidelijk herkenbaar aan de kenmerkende beharing van het vierde en vijfde sterniet.

Ceropales maculata [FM]

Een mannetje op tormentil (*Potentilla erecta*) aan de rand van het heidegebied de Hooge Stoep bij Gees (Dr.) op 21 juli.

Dipogon variegatum [LB]

Een vrouwtje kwam ik tegen op de Sint-Pietersberg bij Maastricht op 3 juni. Het vloog rond een zootje oude dode takken aan een grazig pad langs bosrand dat uitzielt op de (afgezette) ENCI-groef (Ac. 175-314).

VESPIDAE

Ancistrocerus quadratus [LB]

Een mannetje van deze soort betrapte ik op 19 augustus in de Palmerswaard, Rhenen.

Polistes dominulus [TP]

Op 10 juni ving ik op heksenmelk (*Euphorbia esula*) op het rangeerterrein van de spoorwegen te Tilburg (Ac. 132-396) een vrouwelijk dier van deze soort. Het was mijn tweede vondst van deze soort in Noord-Brabant, na de vangst van een vrouwelijk exemplaar op gewone berenklauw (*Heracleum sphondylium*) op een dijk van het voormalige Halve-Zolenlijntje te Raamsdonkveer (Ac. 121-411). Beide vangsten zijn al gepubliceerd.

Vespa crabro [PK]

Op 9 september ving ik langs het Oosterkanaal in de Amsterdamse Waterleidingduinen ter hoogte van de Zilk 9 exemplaren.

CRABRONIDAE

Argogorytes fargei [LB]

Twee mannetjes trof ik langs de steilrand van de Palmerswaard, Rhenen. Deze soort is kenmerkend aan rivierdijken gebonden, terwijl hier de

uiterwaard aan de Utrechtse heuvelrug raakt.

***Cerceris ruficornis* [TP]**

Op 15 september ving ik, tijdens een oriënterend werkbezoek, in het Aekingerzand (Ac. 216-549) op zandblauwtje (*Jasione montana*) een vrouwtje van deze soort waarvan het vrouwtje in het veld makkelijk herkenbaar is aan de dakvormig vooruitstaande lamel op de clypeus. Het was mijn tweede vondst van deze knoopwesp, want op 17 juli 2004 zag ik meerdere mannetjes op het Uddelse Buurtveld (Ac. 182-473). De soort wordt de afgelopen jaren gelukkig weer vaker gevangen. De habitats waar ik deze knoopwesp inmiddels van ken vormen een aanvulling op de plekken die in de wespenatlas worden genoemd. Het betreft droge heide- en stuifzandterreinen en schrale naaldbosranden.

***Crossocerus walkeri* [LB]**

Een mannetje van deze 'haftendoder' ving ik op de Laarsenberg, Rhenen (Ac. 169-441).

***Pemphredon montana* [LB]**

Een mannetje aan de bosrand op de Doorwerthse Heide, Renkum (Ac. 182.0-445.3). De soort is volgens het recente faunaoverzicht (Peeters et al., 2004) pas twee keer in ons land gezien.

***Spilomena enslini* [LB]**

Een vrouwtje kweekte ik uit een oude knikker (van *Andricus kollari*) verzameld 20 april op grote eiken in een strook gemengd bos onderlangs de Waaldijk, bij Kasteel Loenen, Slijk Ewijk (Ac. 180.8-433.3). Het beestje kwam uit in week 21.

***Pemphredon lugens* [FM]**

Op 17 augustus een vrouwtje, met een dikke roodbruine bladluis op een houtblok in een 'bijen- en wespenhotel' in een vlindertuin in een park langs de binnenduinrand ten ZW van Den Haag. Klaarblijkelijk is het de soort nu gelukt om de oversteek van de binnenlandse zandgronden naar de kust te maken.

APIDAE s.l.

***Andrena chrysosceles* [JK]**

Vier mannetjes, waarvan een verzameld, wer-

den op 7-5 te Nieuw Beerta, Groningen (Ac. 273-579), laag scannend en op Paardenbloem gezien.

***Anthidium manicatum* [JK]**

Van de grote wolbij werden op 16-7 twee vrouwtjes en een mannetje gezien in een kunstmatige bloemrijke ruigte in het centrum van Appingedam, Groningen (Ac. 253-593).

***Andrena pandellei* [TP]**

Terug van weggeweest deze prachtige donkere klokjesbij! Op 28 juni ving ik, tijdens mijn werk voor Stichting Bargerveen in kalkgraslanden, op rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) op de Bemelerberg een vrouwtje van deze soort. De laatste waarneming van deze soort in ons land was Terwinselen 1952. Deze vondst bevestigt nogmaals het bijzondere karakter van de Bemelerberg. Toen ik een week later dezelfde plek nogmaals bezocht waren de klokjes geheel afgegraasd door schapen. Gelukkig bevestigen vondsten in 2007 het overleven van deze soort in deze omgeving.

***Andrena rosae* [SB]**

Tijdens een inventarisatie van kalkgraslanden voor Stichting Bargerveen werd door Jan Kuiper op 21 juni een mannetje van deze soort gevangen op de Sint Pietersberg (Ac. 175-314). Van deze soort zijn geen recente vangsten uit Zuid-Limburg bekend. Het dier wijkt af van drie mannetjes van de Biesboschpopulatie in o.a. haarkleur van de clypeus; en lijkt meer op twee mannetjes van Breda gevangen door Wim Klein op 5 en 6 augustus 2004 (Ac. 110-303/4). Tevens draagt de basis van de kaak van een van m'n drie Biesboschmannetjes van de 2e generatie een duidelijk tandje. Nader onderzoek is nodig naar de variatie van enkele (determinatie)kenmerken (zoals kaaktand, kopbeharig, sterniet 7 en 8) aan een grote serie mannetjes van de (1e en) 2e generatie van *Andrena rosae*. De hier genoemde dieren bevinden zich in de collectie van Theo Peeters.

***Coelioxys conoidea* [PK]**

Op 28 juni een mannetje bij Langeveld op de grens van de Amsterdamse Waterleiding-duinen. Daar komt de kustbehangersbij (*Megachile maritima*) nog geregeld voor.

***Colletes cunicularius* [HB]**

Op 7 oktober 2006 ving ik een vrouwtje van de grote zijdebij (*Colletes cunicularius*), een wel erg late vangst. Alleen het achterlijf stak naar buiten uit een gang in een zandwandje van het Kooipad (Ac.156 - 602) op de Boschplaat van Terschelling. Ik trok het levende, en levendige, dier uit het zand en stopte het in een buisje.

Bij deze operatie kwam er een bruin gealletje mee naar buiten: iets minder dan 2 centimeter lang, ruim een halve centimeter in doorsnee. Een fraaie afbeelding van deze vondst en een goede beschrijving ontdekte ik op blz. 188 en 189 van 'Bienen' (Müller et al. 1997). Het was een "Brutzelle", deze was verder leeg.

Blijft de vraag of deze broedcel ook gebruikt wordt als overwinteringsplaats voor het imago, of hebben we hier te maken met een nijvere bij die van geen ophouden wist?

***Colletes halophilus* [JK]**

Op 19-8 werd in de Eemshaven, Groningen (Ac. 253-607), een kolonie van de schorzijdebij ontdekt. Bij een uitgebreidere rondblik op 9-9 werd een schatting gemaakt van het aantal geopende nestingen. Op een oppervlak van 25 x 25 m, waar de dichtheden het hoogst waren, werden ca. 6250 holletjes geteld (10-12 per m²). Maar het totaal aantal holletjes zal zeker de 10.000 hebben gehaald! Er werden alleen vrouwtjes waargenomen, die dik beladen met geel stuifmeel, ondanks het bewolkte weer, af en aan vlogen. De enige voedselplant die in aantal aanwezig was en waarop vrouwtjes fouragerend cq. Stuifmeelverzamelend zijn gezien, was kleine leeuwentand (*Leontodon saxatilis*). Twee vrouwtjes, met stuifmeel, werden verzameld.

***Colletes succinctus* [AB]**

Afgelopen augustus ontdekte ik op een heideterreintje (ongeveer 20 ha) bij Haamstede een kleine populatie heizijdebijen: nieuw voor Zeeland, en wel erg ver weg van de "bewoonde heidewereld".

***Epeoloides coecutiens* [HB]**

Op 21 augustus 2001 ving ik een vrouwtje van de bonte viltbij (*Epeoloides coecutiens*) op de Landerumer Heide op Terschelling. Zij vloog op struikheide (*Calluna vulgaris*). Pas op 8 september 2006 zag ik op dit eiland een tweede

exemplaar van deze soort: een mannetje. Ik ving het dier op het Kooipad (Ac.156-602) op de Boschplaat.

***Epeolus cruciger* [JK]**

Op 30-7 werden op een opgespoten terrein aan de havenmond van Delfzijl, Groningen (Ac. 263-592), een mannetje en een vrouwtje verzameld. In totaal werden ongeveer 25 individuen geteld.

***Epeolus variegatus* [JK]**

Op 29-7 werd in een bloementuin in het centrum van Appingedam, Groningen (Ac. 253-593), een vrouwtje verzameld.

***Eucera longicornis* [PK]**

Op 12 mei een vrouwtje in de Kil van Hurwenen.

***Hylaeus styriacus* [SB]**

Deze kleine maar goed herkenbare maskerbij lijkt het de laatste jaren goed te doen in Zuid-Limburg. Ivo Raemakers melde haar diverse keren van zijn tuin in Gronsveld. Tijdens de inventarisaties van de kalkgraslanden vingen we de soort op de Wrakelberg, Kunderberg en de Berghofwei.

***Lasioglossum laticeps* [TP]**

Op 23 april ving ik in drie verschillende kilometerhokken in het centrum van Tilburg diverse vrouwtjes van deze soort nestelend tussen trottoirtegels en een vrouwtje foeragerend op braam (*Rubus*).

Deze kleine groefbij verspreid zich waarschijnlijk al vele jaren vanuit het zuidoosten over ons land. Al op 6 juli 1999 ving Harry Pijfers in zijn tuin te Zelhem (Ac. 221-447) een vrouwtje op *Sedum*. Ik ben benieuwd in welke provincies ze na Limburg, Gelderland en Noord-Brabant nog meer gaat opduiken.

***Lasioglossum lineare* [SB]**

Tijdens de inventarisaties van kalkgraslanden door Stichting Bargerveen ving Jeroen Veeken op 5 mei een vrouwtje op de Wrakelberg op paardenbloem (*Taraxacum officinale*). Het dier werd onlangs gedetermineerd door Frank van der Meer. De soort was voor het laatst gevangen te Wahlwiller in 1978.

***Lasioglossum nitidulum* [JK]**

Ook in 2007 werden weer enkele individuen waargenomen op de bekende plek, een bloementuin in het centrum van Appingedam, Groningen (Ac. 253-593). Een mannetje en een vrouwtje werden op 17-6 op kleinste lisdodde (*Typha minima*) verzameld.

***Lasioglossum pallens* [CG]**

Een mannetje op landgoed Moersbergen bij Doorn (Ac.150-448) op 15 mei.

***Megachile genalis* [SB]**

Tijdens een inventarisatie van kalkgraslanden voor mijn werk bij Stichting Bargerveen ving ik (Theo Peeters) op 30 augustus een vrouw van deze soort op de Sint Pietersberg (Ac. 175-314). Het dier werd foeragerend waargenomen op beemdkroon aan de onderrand van een helling-grasland. Voor mij was dit andermaal een zeer aangename gewaarwording tijdens het determineren van de rij behangersbijen. Op 8 augustus 1992 ving ikzelf namelijk het eerste, en tot op heden enige, vrouwtje van deze soort in ons land te Thorn. Volgens de criteria gebruikt in de rode lijst van de bijen in 2003, kunnen we nog steeds spreken van een zwerver.

***Melecta albifrons* [JK]**

Een mannetje werd op 7-5 gezien in Appingedam, Groningen (Ac. 253-593).

***Melitta tricincta* [CG]**

Tijdens inventarisaties van watergangen in Nieuwegein werden op 23 augustus in park Oudegein (Ac.134-447) een mannetje en een vrouwtje verzameld. De soort is op meer plekken in dit hok in lage aantallen bij de waardplant waargenomen.

***Nomada fulvicornis* [JK]**

Op 7-5 werd in een bloementuin in Appingedam, Groningen (Ac. 253-593) een vrouwtje verzameld.

***Nomada guttulata* [JS]**

Op 13 mei een vrouwtje in de Groenlanden bij Nijmegen (Ac.190/191-430).

***Nomada opaca* [JS]**

Op 10 juni twee vrouwtjes van deze soort in

het dal van de Grote Beerze. Een bij Netersel en een bij Westelbeers. In Bzzz 24 is uitgebreid over deze vangsten verteld (pag. 56-57).

***Nomada roberjeotiana* [FM]**

Drie vrouwtjes bij Gees (Dr.), op 30, 31 juli en 3 augustus, op reukloze kamille (*Tripleurospermum maritimum*). Aan de rand van een voormalige akker, grenzend aan loofbos en natuurontwikkelingsgebied waar de nu nog aanwezige ruigtes worden omgezet in vochtig beekdalgrasland [gepubliceerd in Smit en van der Meer 2007].

***Nomada sheppardana* [JK]**

Een vrouwtje werd, bevangen door de kou (14 oC), op 28-5 verzameld in een bloementuin in Appingedam, Groningen (Ac. 253-593).

***Nomada stigma* [JS, JTS]**

Op 13 mei een vrouwtje gevangen in een weiland bij Berg en Dal. Op 5 juni eveneens een vrouwtje in het natuurgebied De Piepert, bij Eys (Zuid-Limburg).

Osmia caerulea

Een vrouwtje werd op 29-7 verzameld in Appingedam, Groningen (Ac. 253-593).

***Osmia leaiana* [PM]**

Een vrouwtje in de Ooij, Groenlanden bij Nijmegen op 12 mei.

***Sphecodes rubicundus* [FM]**

Op 6 mei een mannetje op een dijk bij Oudeschild op Texel.

***Stelis punctulatissima* [PK]**

Op 30 juni ving ik bij Langeveld een vrouwtje. Onze voorlopige atlas geeft aan dat deze geelgerande tubebij (*Anthidium manicatum*) als hoofdgast heeft. Ik ving die soort pas dit jaar aldaar voor het eerst. Eventuele andere gastheren zijn diverse *Osmia*-soorten. Op de vindplaats ving ik met name *Hoplitis spinulosa* en dicht in de buurt ook *Osmia aurulenta* in aantal.